

Paralel Xəbərdarlıqlar - Dördüncü Nömrə

İmanın Təməlləri və Unutmağın Təhlükəsi: Peyğəmbərlikdən və Tarixdən Dərslər

Jeff Pippenger

2023-08-08

O, biliyi kimə öyrədəcək? Və təlimi kimə anlatdıracaq? Süddən kəsilmişlərə, döşdən ayrılmışlara.

Çünki hökm hökmün üstünə, hökm hökmün üstünə; sətir sətirin üstünə, sətir sətirin üstünə; burada bir az, orada bir az olmalıdır:

Çünki O, kəkələyən dodaqlarla və başqa bir dillə bu xalqa danışacaqdır. O onlara demişdi: “Yorğunu dincəldə biləcəyiniz rahatlıq budur”; və “təravət budur”; lakin onlar qulaq asmaq istəmədilər.

Amma Rəbbin sözü onlar üçün əmr üstünə əmr, əmr üstünə əmr; sətir üstünə sətir, sətir üstünə sətir; burada bir az, orada bir az oldu; ta ki gedib arxaya yıxılsınlar, qırılsınlar, tora düşsünlər və yaxalansınlar. Yeşaya 28:9–13.

Yeşayadan olan bu ayələrə Habakkukun Cədvəllərində dəfələrlə müraciət edilmişdir. Burada isə mən sadəcə olaraq əvvəlki bu ayələrdən bir-iki məqama toxunmalıyam ki, cari müzakirəyə əlavə edim. Bu parça bir sınaqdan keçə bilməyən bir xalqı göstərir; çünki onlar “gedir, arxaya yıxılır, qırılır, tora düşür və tutulurlar.” Onlar Allahın kimi “öyrətməyə”, “biliyi” və ya “təlimi” “anlamağa” çalışacağına dair bir sınaqdan keçə bilməyən bir xalq idilər. Bu, biliyin artmasını anlamaq üzərində əsaslanan bir sınaq idi; buna görə də Danielin on ikinci fəslində müdriklərlə pisləri ayıran həmin eyni sınaq idi, çünki bütün peyğəmbərlər razıdılar və dünyanın sonunu müəyyən edirlər. Daniel on ikidə “müdriklər” anlayırlar, lakin “pislər” biliyin artmasını anlamırlar.

Yeşayanın bu parçasındakı insanlar “eşitmək istəmədikləri” “Rəbbin kəlamı” ilə sınağa çəkildilər. Onların rədd etdikləri xüsusi “Rəbbin kəlamı” isə, “biliyin” artımını “anlamağa” imkan verəcək olan, peyğəmbərlik tarixlərini düzgün şəkildə uyğunlaşdırmağın necə olmasını müəyyən edən Müqəddəs Kitab qaydası idi. Yeşayanın bu parçasında yıxılanlar, peyğəmbərlik tarixini anlamaq üçün həmin xətti “orada bir az, burada bir az” axtarmağın zəruri olduğunu göstərən qaydanı rədd etdilər. Onların rədd etdikləri və sınaq yaradan Rəbbin kəlamı, peyğəmbərlik xətlərini oradan-buradan seçmək, sonra isə seçilmiş peyğəmbərlik tarixlərindən birini eyni mövzuya toxunan digər peyğəmbərlik tarixləri ilə paralel qoymaq üsulu idi. Xətt üstünə xətt bu şəkildə düzmək cəhdinin müvəffəqiyyəti, peyğəmbərlik təfsirinin həqiqi qaydalarının tətbiqindən asılıdır. “Qaydalar” olan həmin prinsiplər də bir araya gətirilməlidir və onlar Müqəddəs Kitabın müxtəlif yerlərində, burada və orada tapılır. Yeşayanın sınaqdan keçməyən bakirələri bu uğursuzluğa ona görə düşər olurlar ki, unutmamalı olduqları əsas şeyi unudurlar; o da budur ki, tarix təkrar olunur.

“Gələcəkdən qorxacaq heç nəyimiz yoxdur; yalnız Rəbbin bizi necə yönəltdiyini və keçmiş tariximizdə Onun təlimini unudacağımız təqdirdə qorxmalıyıq.” Life Sketches, 196.

Allah qarışıqlığın müəllifi deyildir və bu həqiqətin dayaq nöqtələrindən biri də budur ki, Müqəddəs Kitabdakı hər bir peyğəmbər eyni peyğəmbərlik xəttini göstərir. Onların hamısı bu xətt üzərində eyni hadisələri görmür, lakin bu, həmişə dünyanın sonunda baş verən eyni hadisələr xəttidir. Bu, sınaq müddətinin bağlanması aparan hadisələrdir; bunun ardınca yeddi son bəla gəlir və bu xətt Məsihin İkinci Gəlişi ilə tamamlanır. Bir peyğəmbərin hekayəsi tarixin həmin xəttində Allahın sadıq xalqından bəhs edə bilər, lakin başqa bir peyğəmbərin şahidliyi Allahın sədaqətsiz xalqı, yaxud Amerika Birləşmiş Ştatları, Vatikan, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, yer üzünün tacirləri və ya İslam haqqında ola bilər, amma bu, həmişə eyni xətdir.

Malakinin İlyas xəbəri, həmçinin Vəhy kitabının birinci, on dördüncü və on səkkizinci fəsillərində təmsil olunan xəbərlər, eləcə də Danielin on birinci və on ikinci fəsillərinin xəbəri məhz eyni xəbərdir. Bunların hamısı eyni tarix xəttidir, lakin hər biri bu hekayəyə özünəməxsus xüsusi töhfəsini verir.

Həmin xüsusi xəbər barəsində demək olar ki, hamı tərəfindən səhv başa düşülən məqam budur ki, o, yalnız insanlıq üçün lütf müddətinin başa çatmasından bir qədər əvvəl Allahın xalqına açıqlanır. Xüsusi xəbərin həmişə lütf müddətinin tezliklə başa çatacağı barədə xəbərdarlıq etdiyini bildiyimizə görə, biz Müqəddəs Kitabda lütf müddətinin başa çatmasının bəlkə də ən aydın nümunəsini nəzərdən keçirəcəyik.

Qoy haqsızlıq edən yenə haqsızlıq etsin; murdar olan yenə murdar qalsın; saleh olan yenə salehlik etsin; müqəddəs olan yenə müqəddəs olsun. Vəhy 22:11.

Yuxarıdakı məbəddə sınaq vaxtının başa çatması on birinci ayənin sözləri ilə elan edilməzdən əvvəl, Vəhy kitabından Allahın qullarına açılmış xüsusi bir xəbərdaredici peyğəmbərlik xəbəri verilməlidir.

Və mənə dedi: “Bu kitabın peyğəmbərliyinin sözlərini möhürləmə; çünki vaxt yaxındır. Qoy haqsız olan yenə haqsızlıq etsin; murdar olan yenə murdarlansın; saleh olan yenə salehlik etsin; müqəddəs olan yenə müqəddəs olsun.” Vəhy 22:10, 11.

Yeddi son bəladan bir qədər əvvəl Allahın xalqı tərəfindən tanınacaq xüsusi bir peyğəmbərlik xəbəri olmalıdır. Həmin “vaxt yaxındır” olduğu zaman möhürlənmiş olan “bu kitabın peyğəmbərliyi” (Vəhy kitabının peyğəmbərliyi) açılmalıdır. Vəhy kitabında möhürlənmiş yeganə peyğəmbərlik yeddi ildırımın peyğəmbərliyidir.

Və mən göydən enən başqa bir qüdrətli mələk gördüm; o, buludla geyinmişdi; başı üzərində göy qurşağı var idi, üzü sanki günəş kimi idi, ayaqları isə od sütunları kimi idi. Əlində açıq bir kiçik kitab var idi; sağ ayağını dənizin üzərinə, sol ayağını isə yerin üzərinə qoydu və aslan nərilədiyi kimi uca səslə qışqırdı; o qışqırdıqda, yeddi göy gurultusu öz səslərini çıxardı. Yeddi göy gurultusu öz səslərini çıxardıqda, mən yazmaq üzrə idim; və göydən mənə belə deyən bir səs eşitdim: “Yeddi göy gurultusunun dediklərini möhürlə və onları yazma.” Vəhy 10:1–4.

İnsan üçün sınaq müddəti başa çatmazdan dərhal əvvəl, “vaxt yaxındır” olduğu zaman, “tezliklə baş verməli olan şeyləri” müəyyən edən xüsusi bir Müqəddəs Kitab həqiqətinin möhürü açılacaq.

Vəhyin onuncu fəslindəki qüdrətli mələk İsa Məsihdir; O, Şir kimi nida etdi.

“Yəhyaya təlim verən qüdrətli mələk İsa Məsihdən başqa bir şəxs deyildi. Onun sağ ayağını dənizin, sol ayağını isə quru yerin üzərinə qoyması, Şeytanla olan böyük mübarizənin son səhnələrində Onun hansı rolu icra etdiyini göstərir. Bu mövqe Onun bütün yer üzü üzərində ali qüdrətini və hakimiyyətini ifadə edir. Mübahisə əsrdən-əsrə daha da güclənmiş və daha qəti xarakter almışdır və qaranlıq qüvvələrinin ustalıqla fəaliyyəti öz zirvəsinə çatacağı yekun səhnələrdə belə davam edəcəkdir. Şeytan, şəhərlərlə birləşərək, həqiqət sevgisini qəbul etməyən bütün dünyanı və kilsələri aldadacaq. Lakin qüdrətli mələk diqqət tələb edir. O, uca səslə nida edir. O, həqiqətə qarşı çıxmaq üçün Şeytanla birləşmiş olanlara Öz səsinin qüdrətini və hakimiyyətini göstərməlidir.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Axırda “Şeytan”ın aldatdığı “kilsələr”, “həqiqət”in məhəbbətini qəbul etmədikləri üçün aldanırlar. Bacı Uaytın indicə istinad etdiyi ikinci Salonikililərdən olan parçadakı “həqiqət” sözü, “həqiqət” kimi tərcümə olunan, üç ıvrit hərfindən ibarət olan və Alfa ilə Omeqanı təmsil edən ıvrit sözündən törəmiş əsas yunan sözüdür. Müqəddəs Kitabda, ilk qeyd qaydası ilə bağlı olub Məsihin xasiyyətinin bir sifətini təmsil edən həqiqətin rədd edilən və nəticə etibarilə güclü azgınlıq doğuran həqiqət olduğuna dair hər hansı dəlil varmı?

İndi isə sizə yalvarırıq, ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin gəlişi və bizim Onun hüsurunda toplanmağımız naminə, ağılınızdan tez sarsılmayasınız və vahiməyə düşməyəsınız; nə ruhla, nə sözlə, nə də guya bizdən gəlmiş bir məktubla, Məsihin gününün artıq gəlib çatdığı düşüncəsinə qapılmayasınız. Heç kəs heç bir vasitə ilə sizi aldatmasın; çünki əvvəlcə imandan dönmə baş vermədikcə və günah adamı, həlak oğlu aşkar edilmədikcə, o gün gəlməyəcəkdir. O, Allah adlanan və ya ibadət olunan hər şeyə qarşı çıxır və özünü onların hamısından uca tutur; belə ki, özünü Allah kimi göstərərək Allahın məbədində oturur və özünü Allah olduğunu nümayiş etdirir. Mən hələ sizin yanınızda olarkən bunları sizə söylədiyimi xatırlamırsınız mı? İndi də bilirsiniz ki, onun öz vaxtında aşkar olunması üçün onu nə saxlayır. Çünki qanunsuzluğun sirri artıq fəaliyyətdədir; ancaq indi mane olan, aradan götürüləndək mane olmağa davam edəcək. O zaman o Şəhər aşkar ediləcəkdir; Rəbb onu Öz ağzının ruhu ilə məhv edəcək və Öz gəlişinin parıltısı ilə yox edəcəkdir. O isə Şeytanın fəaliyyəti üzrə hər cür qüvvə, əlamətlər və yalançı möcüzələrlə, həlak olanlar arasında hər cür haqsızlıq aldadıcılığı ilə gələcəkdir; çünki onlar xilas olsunlar deyərək həqiqət məhəbbətini qəbul etmədilər. Buna görə də Allah onlara güclü bir azgınlıq göndərəcək ki, yalana inansınlar; belə ki, həqiqətə iman gətirməyib haqsızlıqdan zövq alanların hamısı məhkum edilsin. 2 Salonikililərə 2:1–12.

Salonikililərdən olan bu parça Habakkukun Cədvəllərində tez-tez nəzərdən keçirilmişdir; buna görə də bu məqamda yalnız qısa bir qeyd edəcəyik. Sister White-in “Şeytanın heyvətimiz əməli” adlandırdığı şey Paulun “Şeytanın fəaliyyəti ilə hər cür qüvvə, əlamətlər və yalançı möcüzələr” ifadəsidir. Sister White və Paul tərəfindən müəyyən edilən aldadıcı fəaliyyət Birləşmiş Ştatlarda bazar günü qanunu ilə başlayır.

“Tanrının qanununu pozaraq Papalığın təsisatını icra etdirən fərman vasitəsilə millətimiz özünü salehlikdən tamamilə ayıracaq. Protestantlıq Roman gücünün əlini tutmaq üçün öz əlini

uçurumun o tayına uzadanda, Spiritizmlə əl-ələ vermək üçün dərin yarğanın üzərindən yetişəndə, bu üçqat ittifaqın təsiri altında ölkəmiz Protestant və respublikaçı bir hökumət olaraq öz Konstitusiyasının hər bir prinsipini rədd edəndə və papalıq yalanlarının və aldanışlarının yayılması üçün şərait yaradanda, onda bilə bilərik ki, Şeytanın möcüzəli fəaliyyətinin vaxtı gəlib çatmışdır və son yaxındır.” Testimonies, 5-ci cild, 451.

Bizim nəzərdən keçirdiyimiz Salonikililərə aid bu parçadakı mətndə Paul dünyanın sonunda papanı dörd müxtəlif ifadə ilə tanıdır. Papa “günah adamı”dır, o, “həlak oğlu”dur, o, “qanunsuzluğun sirri”dir və “o Şər adam”dır. Paul bu dörd addan əlavə papanın bir neçə başqa xüsusiyyətini də bildirir; çünki o, bizə xəbər verir ki, papa (Paulun dövründə hələ gələcəkdə olan) “öz vaxtında aşkar ediləcəkdə.”

Papa “öz zamanında aşkar ediləcəkdə” və ən aydın Müqəddəs Kitab sübutu — hərçənd bu, heç də yeganə Müqəddəs Kitab həqiqəti deyil — Roma kilsəsinin papasının Müqəddəs Kitab peyğəmbərliyindəki antixrist olması barədə ən aydın Müqəddəs Kitab həqiqəti, papalığın yer üzünə hakim olacağı “zaman”ı Müqəddəs Kitabda müəyyən edən yeddi müxtəlif və birbaşa istinadla təsbit edilir; bəşəriyyətin Qaranlıq Əsrlər adlandırdığı məhz həmin “zaman”. Müqəddəs Kitab papanı papalıq olaraq, papalığın dünyaya hökm edəcəyi “zaman”ın dəqiq dövrünü — 538-ci ildən 1798-ci ilə qədər — təkrar-təkrar müəyyən etməklə aşkar edir. Pavel dedi ki, o, öz zamanında aşkar ediləcəkdir.

Pavel həmçinin müəyyən edir ki, “müqavimət göstərən və Allah adlanan, yaxud ibadət edilən hər şeydən özünü uca tutan; elə ki, Allah kimi Allahın məbədinə oturub özünü Allah olduğunu göstərən” məhz papadır. Bu, başqa şeylərlə yanaşı, Müqəddəs Kitab peyğəmbərliyindəki antixristin dini bir simvol olduğunu müəyyən edir. O, nə bir Hitlerdir, nə də bir Makedoniyalı İsgəndər. Bu, papanın kimliyini daha da daraldır, çünki o, sadəcə dini bir tiran deyil, Allahın məbədinin daxilində olduğunu iddia edən dini bir tirandır. Antixrist özünün xristian kilsəsinin daxilində taxta oturduğunu iddia edir.

Paul və Danielə görə, papa özünü məsihçi adlandırdığı kilsəsində olarkən, Allahın taxtında oturmaq və hər şeydən uca tutulmaq arzusunda olan Şeytanın xarakterini təzahür etdirir. Mən “Paul və Daniel” deyirəm, çünki Müqəddəs Kitabın şərhçilərinin əksəriyyəti qəbul edir ki, Paul papanın xüsusiyyətlərindən birinin onun tamamilə narsist olması olduğunu göstərərək, sadəcə Danielin Daniel kitabının on birinci fəslindəki papa təsvirindən sitat gətirirdi; orada Daniel belə yazır:

“Padşah öz istəyinə görə hərəkət edəcək; o, özünü ucaldacaq və hər bir allahdan üstün tutacaq, allahların Allahına qarşı heyrətamiz sözlər söyləyəcək və qəzəb tamamlanana qədər uğur qazanacaq; çünki təyin olunmuş şey yerinə yetiriləcəkdir. Daniel 11:36.

Pavel papanın narsistik xarakterinə toxunduqda, Danielin ayəsini parafraz edir və bildirir ki, “Allah adlanan və ya ibadət edilən hər şeyə qarşı durub özünü onların hamısından uca tutan; belə ki, Allah kimi Allahın məbədinə oturub özünü Allah kimi göstərən” məhz papadır. Daniəldə papalığın xarakterini müəyyən edən ayə, həmçinin papalığın antixrist olduğunu “aşkara çıxarmaq” üçün təyin edilmiş “vaxt”a da istinad edir; çünki o göstərir ki, papalıq “qəzəb tamamlanana qədər” “uğur

qazanacaqdır.”

“Qəzəb” 1798-ci ildə sona çatdı; buna görə də Daniel həmin ayədə (baxmayaraq ki, bu, Daniel və Vəhy kitablarında 1260 illik tarixin qeyd edildiyi yeddi birbaşa yerdən biri deyildir) yenə də papalığ hakimiyyətini birbaşa müəyyən edir və onun Yəhyanın adlandırdığı kimi, 1798-ci ildə “ölümcül yara” aldığını göstərir. Beləliklə, ayə papalığ hökmranlığı dövrünün sonunu müəyyən edir, hərçənd hökmranlığın müddətini müəyyən etmir.

Bu hissədə Pavel həmçinin 538-ci ildə papalığın dünyaya nəzarəti ələ keçirməsinin qarşısını alacaq bir qüvvəni müəyyən edir; o, yazdığı Salonikililərin artıq bu konkret həqiqəti bildiklərini bəyan etmişdir. O, belə bir sual irəli sürmüşdür: “Məgər xatırlamırsınız ki, mən hələ sizin yanınızda olarkən bunları sizə deyirdim?” O, onlara xatırladır ki, papalığ “öz vaxtında aşkara çıxana” qədər onu “saxlayan şeyin nə olduğunu” artıq bilirdilər (“saxlayan” yəni mane olan mənasında). Papalığın dünyaya nəzarəti ələ keçirməsindən əvvəl mövcud olan və buna maneçilik törədən qüvvə, Pavel məktubu yazdığı zaman dünyaya hökmranlıq edən qüvvə idi. Bu, bütpərəst Roma idi. Pavel yazmışdır ki, papalığın dünyaya nəzarəti ələ keçirməsi üçün bütpərəst Roma “aradan götürülməli” idi.

Məhz bu anlayış Uilyam Milleri Daniel kitabında “gündəlik” kimi simvollaşdırılan qüdrətin bütpərəst Roma olduğunu dərk etməyə gətirib çıxardı. Adventizm qəbul edir ki, quruluş və buna görə də Uilyam Millerin bütün peyğəmbərlik anlayışları onun Daniel və Vəhy kitablarını necə anladığına əsaslanırdı və həmin iki kitab bütpərəst Roma ilə papalığ Romanın viranə qoyan iki qüdrətindən bəhs edir. Salonikililərə məktubdakı parçaya gəlinə, Miller artıq bilirdi (öz dövründə hər bir protestantın bildiyi kimi) ki, papa anti-məsihtir; o, bütpərəst Romanın papalığ hökmranlığından əvvəl gələn tarixi qüdrət olduğunu və Paulun bildirdiyini dərk etdikdə ki, papalığ yer üzünün taxtına çıxmazdan əvvəl bütpərəst Roma aradan götürülməlidir, bunu sonra Daniel kitabı və “gündəlik” ilə əlaqələndirdi; orada üç dəfə “gündəlik”in papalığ dünyaya nəzarəti ələ keçirməzdən əvvəl “aradan götürülməli” olduğuna istinad edilir. Paulun şahidliyi Millərə bütpərəst Romanın Danielin “gündəlik”i olduğunu görməyə imkan verdi və bundan sonra o, Danielin viranə qoyan iki qüdrətinin bütpərəst və papalığ Roma olduğunu dərk edə bildi. Bu həqiqət Millerçi hərəkətin təməlini təşkil edir. Adventizm bu gün, şübhəsiz, Millerin işini rədd edir, lakin yenə də anlayır ki, Millerin Daniieldəki “gündəlik” barədə anlayışının necə inkişaf etdiyinə dair bu ümumi baxış, Paulun papalığ qüdrətinin yüksəlişini aradan qaldırılanadək “saxlayan” qüdrət kimi göstərdiyi qüdrətin bütpərəst Roma olduğunu sübut edir və bu, Millerin bu mövzular barəsindəki düşüncəsinin düzgün təhlilidir.

Daniel kitabındakı “gündəlik” həqiqətinin, Danielin viranəlik iyrəncliyi kimi təsvir etdiyi papalığ Romanın səltənətindən əvvəl gələn bütpərəst Romanın simvolu olduğunu anlamaqla, Miller Müqəddəs Kitab peyğəmbərliyinin səltənətləri ilə əlaqəli peyğəmbərlik zamanlarını artıq dərk edə bildi; və bu anlayışlar onun zehninə açıldıqca, o, Adventizmin təməllərini təşkil edən bir sıra həqiqətləri bir araya gətirdi. Həmin həqiqətlər 1843 və 1850-ci illərin pioner cədvəllərinin iki lövhəsi üzərində əbədiləşdirildi. O həqiqətlər Adventizmin təməlidir və onlar “zaman”ın tanınmasına əsaslanırdı. Təməllərin nə vaxt qoyulduğunun tarixi Habaqququn Lövhələri mövzusunda əsas müzakirələrdən biridir.

Habakkukun cədvəllərində göstərilməyən budur ki, zaman üzərində əsaslanan təməllər elə bir quruluş meydana gətirdi ki, bu da son nəslin təməl kimi təmsil olunan həqiqətlərin mövcudluğunu dərk etməsi üçün zəruri olan baxışı təmin edir. Birinci həqiqət var idi ki, o, təmələ qoyulan ən ilk daş idi, lakin Daniel kitabındakı “gündəlik” Millerin ilk həqiqəti deyildi. Millerin inşa etmək üçün qaldırıldığı təməldə birinci daş olacaq həqiqət Levililər iyirmi altıdakı “yeddi vaxt” idi; lakin “gündəlik” həqiqəti olmadan Miller birinci mələyin xəbərini təqdim etmək üçün tanınmalı olduğu peyğəmbərlik quruluşunu tanıya bilməzdi. Onun quruluşu peyğəmbərliyi iki viranəedici gücün perspektivində yerləşdirmək idi. Miller əjdahaya (bütpərəst Roma) və vəhşiyyə (papalıq) müraciət edirdi. Üçüncü mələk əjdahaya (Birləşmiş Millətlər Təşkilatı), vəhşiyyə (papalıq) və yalançı peyğəmbərə (Birləşmiş Ştatlar) müraciət edir.

Əgər bir şəxs Millerçilər tərəfindən iki müqəddəs öncü cədvəldə təqdim edilmiş bütün zaman peyğəmbərliklərini — bəzilərini deyil, hamısını — qəbul edirsə, o şəxs həmin həqiqətləri şəxsən araşdırmalı olardı. Əgər onları heç vaxt yoxlamamısınızsa, onları necə qəbul edə bilərsiniz? Əgər təməl həqiqətləri araşdıran həmin şəxslər bu həqiqətləri sınaqdan keçirməyi öz şəxsi məsuliyyətləri edirlərsə və bundan sonra həmin həqiqətlərin hamısını qəbul edirlərsə, onda onlar qum üzərində deyil, Qaya üzərində tikmiş olurlar.

“Qoy Sionun divarları üzərində Allahın gözətçiləri kimi duranlar elə adamlar olsunlar ki, xalqın önündə duran təhlükələri görə bilsinlər,—həqiqətlə yanlışı, salehliklə saleh olmamağı bir-birindən ayırd edə bilsinlər.

“Xəbərdarlıq gəlmişdir: 1842, 1843 və 1844-cü illərdəki xəbər gəldiyi vaxtdan bəri üzərində bina etdiyimiz iman təməlini sarsıdacaq heç bir şeyin içəri girməsinə yol verilməməlidir. Mən bu xəbərin içində idim və o vaxtdan bəri Allahın bizə verdiyi işığa sadıq qalaraq dünyanın qarşısında durmuşam. Biz, gündən-günə Rəbbi ciddi dua ilə axtararaq işıq dilədiyimiz zaman ayaqlarımızın üzərinə qoyulduğu platformadan ayaqlarımızı çəkməyi düşünmürük. Sizcə, Allahın mənə verdiyi işıqdan imtina edə bilərəmmi? O, Əbədi Qaya kimi olmalıdır. Verildiyi vaxtdan bəri mənə yol göstərmişdir.” Review and Herald, 14 aprel 1903.

Eşidəcək olanların Millerçi tarixin zaman peyğəmbərliklərini təhlil edə bilmələri üçün, zaman peyğəmbərlikləri ilə təmsil olunan tarixi dövrlərə baxmaq hərəkəti tələb olunur. Bu, hadisələrin bir zaman xətti üzərində təsvir edilməsi işini təmsil edir. Peyğəmbərliyin bir tələbəsi, Millerçilər tərəfindən Müqəddəs Kitabdan müəyyən edilmiş və sonradan tarixi qeydlə dəstəklənmiş bu peyğəmbərlik dövrlərini nəzərdən keçirdiyi araşdırma səviyyəsinə çatdıqda, o, zaman peyğəmbərliyinin əvvəlindəki tarixin həmin eyni peyğəmbərliyin sonundakı tarixi simvolik şəkildə əvvəlcədən göstərdiyini tanımaq mövqeyində olacaqdır. Bu baxış nöqtəsindən tələbə öyrənməlidir ki, tarix təkrar olunur. Bu anlayış bərqərar olduqdan sonra o, həmçinin İsanın sonu başlanğıc vasitəsilə təsvir etdiyini də görməlidir.

Dünyanın sonunu “məbədin tikilməsi” kimi təsvir edən peyğəmbərlik xəttindən tələbə bilməlidir ki, bünövrə üzərində tikilən məbədin üzərinə qoyulan son bir başdaşı vardır. O, Millerin üzə çıxarmaq üçün istifadə olunduğu məbəddə bünövrəsinin (başqa heç bir bünövrə İsa Məsihdən başqa qoyula bilmədiyi üçün İsa Məsihi təmsil edən bünövrənin) peyğəmbərlik zamanı üzərində qurulmuş bir bünövrə olduğunu görməlidir. İsa sonu başlanğıcla təsvir etdiyinə görə, tələbə

həmçinin görməlidir ki, məbədin başdaşı, yəni məbədin son daşı — bünövrəyə paralel olmalıdır. Miller üçün məbədin bünövrəsi peyğəmbərlik zamanı idi, lakin bununla belə bünövrə yenə də İsa Məsih idi.

Mənə verilmiş Allahın lütfünə görə, hikmətli bir baş inşaatçı kimi təməli mən qoydum, başqası isə onun üzərində tikir. Lakin hər kəs onun üzərində necə tikdiyinə diqqət etsin. Çünki qoyulmuş olandan, yəni İsa Məsihdən başqa heç kəs başqa bir təməl qoya bilməz. 1 Korinflilərə 3:10, 11.

Paul öz işini, təməlini və ya başlanğıcını özünün qoyduğu bir məbədin ucaldılması kimi müəyyən edir. O, başqa millətlərə göndərilmiş həvari idi və xristian kilsəsinin təməlinin qoyulmasında istifadə olundu. Həmin parçanın özündə Paul həmçinin bildirir ki, bədənlerimiz Müqəddəs Ruhun məbədidir. Bundan əlavə, Süleymanın məbədi və səhradakı müqəddəs məkan da vardır ki, bunların hamısının təməli İsa Məsih kimi təmsil olunur. Millerin ucaldılmasında istifadə olunduğu təməl Adventizmin məbədi idi və o məbədin təməli, şübhəsiz ki, İsa Məsihdir; lakin daha konkret olaraq, bu, ruhani və peyğəmbərlik xarakterli materiallarla ucaldılan məbəddir.

Deməli, başdaşı da İsa Məsih olmalıdır; lakin başdaşı həm də üstün bir peyğəmbərlik qaydasını ehtiva etməlidir, çünki Millərə, Millerçilərin ən əsas qaydasını — “bir gün bir il” prinsipini — özündə daşıyan qaydalar toplusu verilmişdi. Bu qayda olmadan zaman peyğəmbərliyinin tanınması yoxdur və buna görə də təməl də yoxdur. Axırda İsa Məsihi (Təməli) təmsil edən, İsa Məsihin Vəhyini təsbit edən qaydalar toplusu daxilində üstün bir qayda olan uyğun bir qarşılıq mövcud olmalıdır. Bu qayda, əlbəttə, başlanğıcdan sonu müəyyən edən Məsihin xasiyyətinin xüsusiyyətini təmsil edən “ilk xatırlanma” qaydasıdır.

2 Salonikililərdə xilas ola bilmək üçün həqiqətin məhəbbətini qəbul etməyənlər, Əhdi-Ətiqdə “həqiqət” kimi tərcümə olunan və üç hərfdən ibarət ıvrit sözündən törəmiş yunan sözü ilə təmsil edilən həqiqəti rədd etdilər. Yalana inandıqları üçün qüvvətli azğınlığı qəbul edən qrup, iki müqəddəs cədvəldə təmsil olunduğu kimi, Adventizmin təməlləri olan köhnə yollara qayıtmaqdan imtina etdi. Beləliklə, artıq bir müddətdir nəzərdən keçirdiyimiz parçada belə deyilir:

“Yəhyanı təlimatlandıran qüdrətli mələk İsa Məsihdən başqa heç kim deyildi. Onun sağ ayağını dənizin, sol ayağını isə quru torpağın üzərinə qoyması, Şeytanla olan böyük mübahisənin son səhnələrində Onun icra etdiyi rolu göstərir. Bu mövqe Onun bütün yer üzəri üzərində ali qüdrətini və hakimiyyətini ifadə edir. Mübahisə əsrdən-əsrə daha da güclənmiş və daha qətiyyətli olmuşdur və qaranlıq qüvvələrinin ustalıqla fəaliyyəti öz zirvəsinə çatacağı son səhnələrdə belə davam edəcəkdir. Şeytan, pis adamlarla birləşərək, həqiqət məhəbbətini qəbul etməyən bütün dünyanı və kilsələri aldadacaqdır. Lakin qüdrətli mələk diqqət tələb edir. O, uca səslə nida edir. O, həqiqətə qarşı çıxmaq üçün Şeytanla birləşmiş olanlara Öz səsinin qüdrətini və hakimiyyətini göstərməlidir.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Bu əvvəlki parçada “həqiqətə məhəbbəti qəbul etməyən kilsələr”, Amos 8:12-nin göstərdiyi kimi, artıq çox gec olanda Allahın son xəbərdarlıq ismarışını axtarmağa başlayacaq olan Danielin və Matta kitabındakı pis və ağılsız bakirələrdir. Artıq çox gecdir, çünki onlar Adventizmin təməlləri

ilə bağlı bir yalana inandılar. Adventizm bu yalanı ilk dəfə 1863-cü ildə mənimsəməyə başladı və o vaxtdan etibarən isə yol yalnız daim aşağıya doğru getdi.

Yazmaq üzrə olduğum şeyin, zənn edirəm ki, tamamilə subyektiv olduğunu demək olar; lakin 1863-cü ildən bəri Adventizmə hansı yeni peyğəmbərlik nuru gətirildi? Ellen White Jones və Waggonerlərin 1888-ci il xəbərindən belə deyir ki, bu, onun illər boyu təqdim etməkdə olduğu xəbər idi. Onların xəbəri 1888-ci ildə Adventizmə yeni və sarsıdıcı kimi səslənmiş ola bilərdi, lakin bu yenilik və sarsıntı yeni bir xəbərin nəticəsi deyildi; əksinə, 1863-cü ildən bəri Allahın xalqının üzərinə çökməkdə olan bir korluğun məhsulu idi.

Ellen White Adventizmi 1863-cü ildən əvvəl Laodikeyanın vəziyyətində kimi müəyyən etmişdi; buna görə də Laodikeyanın korluğu artıq 1863-cü ildən əvvəl Adventizmin üzərinə çökməkdə idi; lakin 1863-cü ildə kilsə Levililər iyirmi altıda qeyd olunan “yeddi dəfə” ilə bağlı həqiqəti rəsmi şəkildə bir kənara qoydu; bu isə Millerin kəşf etdiyi ilk “zaman peyğəmbərliyi” idi. 1863-cü ildən bəri Adventizmdə üzə çıxmış heç bir peyğəmbərlik nuru olmamışdır! Nə dəyişdi?

Məbədin, peyğəmbərlik zamanının üzərində qurulan və İsa Məsihi təmsil edən təməlinin lap ilk daşı, 1863-cü ildə Adventizm tərəfindən kənara atıldı. Millerin təmələ qoyduğu ilk daş — Məsih tərəfindən Daniəldə təqdim edilən zamana əsaslanan, Özünü “ecazkar hesablayan” Palmoni kimi təmsil edən Məsihə dair daş — rədd edildi və kənara qoyuldu. Millerin kəşf etdiyi lap ilk daş...

“Rədd edilmiş daş haqqında olan peyğəmbərlikdən sitat gətirərkən, Məsih İsrail tarixində baş vermiş həqiqi bir hadisəyə işarə edirdi. Bu hadisə birinci məbədin tikintisi ilə bağlı idi. O, Məsihin birinci gəlişi zamanı xüsusi tətbiqə malik idi və yəhudilərə xüsusi qüvvə ilə təsir etməli idi, lakin onun bizim üçün də bir dərsi vardır. Süleymanın məbədi ucaldırlarkən, divarlar və bünövrə üçün olan nəhəng daşlar daş karxanasında tamamilə hazırlanmışdı; onlar tikinti yerinə gətirildikdən sonra üzərlərində heç bir alətdən istifadə edilməməli idi; fəhlələrin işi yalnız onları öz yerlərinə qoymaq idi. Bünövrədə istifadə olunmaq üçün qeyri-adi böyüklükdə və özünəməxsus formada bir daş gətirilmişdi; lakin fəhlələr onun üçün heç bir yer tapa bilmədilər və onu qəbul etmədilər. O, istifadə olunmadan yolları üstündə qaldıqca onlar üçün bir maneə idi. Uzun müddət o, rədd edilmiş bir daş olaraq qaldı. Lakin inşaatçılar tin daşını qoymağa gəldikdə, kifayət qədər böyük və möhkəm, eləcə də həmin xüsusi yeri tutmaq və üzərinə düşəcək böyük ağırlığı daşımaq üçün uyğun formada bir daş tapmaq məqsədilə uzun müddət axtardılar. Əgər onlar bu mühüm yer üçün ağılsız bir seçim etsəydilər, bütün binanın təhlükəsizliyi təhlükə altına düşərdi. Onlar günəşin, şaxtanın və tufanın təsirinə davam gətirə bilən bir daş tapmalı idilər. Müxtəlif vaxtlarda bir neçə daş seçilmişdi, lakin nəhəng ağırlıqların təzyiqi altında onlar parça-parça olmuşdular. Digərləri isə atmosferdə baş verən qəfil dəyişikliklərin sınağına tab gətirə bilməmişdilər. Lakin nəhayət, bu qədər uzun müddət rədd edilmiş daşa diqqət yönəldi. O, havanın, günəşin və fırtınanın təsirinə məruz qalmış, lakin ən kiçik bir çat belə göstərməmişdi. İnşaatçılar bu daşı yoxladılar. O, birindən başqa bütün sınaqlara tab gətirmişdi. Əgər o, şiddətli təzyiq sınağına da dözə bilsəydi, onlar onu tin daşı kimi qəbul etməyə qərar verdilər. Sınaq aparıldı. Daş qəbul edildi, ona ayrılmış yerə gətirildi və tam uyğun gəldiyi görüldü. Peyğəmbərlik görüntüsündə Yeşayaya göstərildi ki, bu daş Məsihin rəmzidir. O deyir:”

“Qoşunlar Rəbbi olan Rəbbi müqəddəs sayın; qorxunuz O olsun, vahiməniz O olsun. O, bir müqəddəsgah olacaq; lakin İsrailin hər iki evi üçün büdrəmə daşı və sürçmə qayası, Yerusəlim sakinləri üçün tələ və kəmənd olacaq. Onların çoxu büdrəyəcək, yıxılacaq, qırılacaq, tələyə düşəcək və tutulacaq.’ Peyğəmbər peyğəmbərlik görüntüsündə Məsihin birinci gəlişinə aparılaraq görür ki, Məsih Süleymanın məbədidəki baş guşə daşına göstərilən münasibətin rəmzi olduğu sınaqlara və imtahanlara tab gətirməlidir. ‘Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: Budur, Mən Sionda təməl üçün bir daş, sınaqdan keçirilmiş bir daş, qiymətli baş guşə daşı, möhkəm bir təməl qoyuram; iman edən tələsməyəcək.’ Yeşaya 8:13–15; 28:16.”

“Sonsuz hikmətində Allah təməl daşını seçdi və onu Özü qoydu. O, onu ‘möhkəm bir təməl’ adlandırdı. Bütün dünya öz yüklərini və kədərlərini onun üzərinə qoya bilər; o, bunların hamısına tab gətirə bilər. Tam təhlükəsizliklə onlar onun üzərində bina qura bilərlər. Məsih ‘sınaqdan çıxmış daş’dır. Ona etibar edənləri O, heç vaxt məyus etmir. O, hər sınağa tab gətirmişdir. O, Adəmin təqsirinin ağırlığına və onun nəslinin təqsirinə dözmüş, şəxsiyyətləri üzərində qalibdən də artıq olaraq çıxmışdır. O, tövbə edən hər bir günahkarın Onun üzərinə atdığı yükləri daşımışdır. Təqsirli ürək Məsihdə rahatlıq tapmışdır. O, möhkəm təməldir. Ona arxalananların hamısı tam əmin-amanlıq içində dayanır.”

“Yeşayanın peyğəmbərliyində Məsihin həm möhkəm təməl, həm də büdrəmə daşı olduğu bəyan edilir. Müqəddəs Ruhun ilhamı ilə yazan həvari Peter Məsihin kimlər üçün təməl daşı, kimlər üçünsə sürçmə qayası olduğunu aydın şəkildə göstərir:

“Əgər həqiqətən də Rəbbin lütfkar olduğunu dadmısınızsa. İnsanlar tərəfindən rədd edilmiş, lakin Allah tərəfindən seçilmiş və qiymətli olan diri Daşa yaxınlaşaraq, siz də diri daşlar kimi ruhani bir ev, müqəddəs kahinlik olaraq bina edilirsiniz ki, İsa Məsih vasitəsilə Allaha məqbul olan ruhani qurbanlar təqdim edəsiniz. Buna görə də Müqəddəs Yazıda belə deyilir: Budur, Sionda seçilmiş, qiymətli bir baş guşə daşı qoyuram; Ona iman edən əsla xəcalətə düşməyəcək. Deməli, iman edən sizlər üçün O qiymətlidir; amma itaətsiz olanlar üçün inşaatçıların rədd etdiyi daş guşənin baş daşı oldu, həm büdrəmə daşı, həm də maneə qayası oldu; onlar Kəlamda büdrəyirlər, çünki itaətsizdirlər.” 1 Peter 2:3–8.

“İman edənlər üçün Məsih möhkəm təməldir. Qayanın üzərinə yıxılıb parçalananlar bunlardır. Burada Məsihə tabeçilik və Ona iman təsvir olunur. Qayanın üzərinə yıxılıb parçalanmaq, öz salehliyimizdən əl çəkmək və bir uşağın təvazökarlığı ilə, günahlarımızdan tövbə edərək və Onun bağışlayan məhəbbətinə iman gətirərək Məsihə gəlmək deməkdir. Beləcə, biz təməl olaraq Məsihin üzərində də iman və itaətlə qururuq.

“Bu diri daşın üzərində həm yəhudilər, həm də başqa millətlərdən olanlar bina qura bilərlər. Təhlükəsiz surətdə qura biləcəyimiz yeganə təməl budur. O, hamı üçün kifayət qədər genişdir və bütün dünyanın ağırlığını və yükünü daşımağa kifayət qədər möhkəmdir. Diri Daş olan Məsihlə birləşmə vasitəsilə bu təməl üzərində quranların hamısı diri daşlar olurlar. Bir çoxları öz səyləri ilə yonulur, cıalanır və gözəlləşdirilir; lakin onlar “diri daşlar” ola bilməzlər, çünki Məsihlə bağlı deyillər. Bu bağlılıq olmadan heç kəs xilas ola bilməz. Məsihin həyatı içimizdə olmadan biz sınağın fırtınalarına tab gətirə bilmərik. Əbədi təhlükəsizliyimiz etibarlı təməl üzərində qurmağımızdan asılıdır. Bu gün çoxları sınaqdan keçirilməmiş təməllər üzərində qururlar. Yağış yağanda, tufan qopanda və sellər gələndə onların evi yıxılacaq, çünki o, əbədi

Qaya, baş künc daşı olan Məsih İsayə əsaslanmamışdır.

“‘Kələmdə büdrəyən və itaətsiz olanlar üçün’ Məsih büdrəmə qayasıdır. Lakin ‘bənnaların rədd etdiyi daş, həmin daş guşənin baş daşı olmuşdur.’ Rədd edilmiş daş kimi, Məsih də Öz yer üzündəki missiyasında etinasızlıq və təhqirə məruz qalmışdı. O, ‘adamlar tərəfindən xor görülmüş və rədd edilmiş, dərd adamı və qəmlə tanış olan idi: ... O xor görülmüşdü, biz isə Ona qiymət vermədik.’ Yeşaya 53:3. Lakin Onun izzətləndiriləcəyi vaxt yaxın idi. Ölülər arasından dirilməsi ilə O, ‘qüdrətlə Allahın Oğlu’ elan ediləcəkdə. Romalıları 1:4. Onun ikinci gəlişində O, göyün və yerin Rəbbi kimi aşkar olunacaqdı. İndi Onu çarmıxa çəkmək üzrə olanlar Onun əzəmətini tanıyacaqdılar. Kainatın önündə rədd edilmiş daş guşənin baş daşı olacaqdı.”

“Və ‘o, kimin üzərinə düşsə, onu un kimi əzib-toz edəcəkdir.’ Məsihi rədd edən xalq çox keçmədən öz şəhərlərinin və millətlərinin məhv edildiyini görəcəkdə. Onların izzəti qırılacaq və külək qarşısında toz kimi səpələnəcəkdə. Bəs yəhudiləri məhv edən nə idi? Üzərində bina qursaydılar, onlar üçün əminlik olacaq qaya idi. Bu, xor görülmüş Allahın yaxşılığı, rədd edilmiş salehlik, saymazlığa vurulmuş mərhəmət idi. İnsanlar özlərini Allaha qarşı qoydular və onların xilas olacaq hər şey onların məhvində çevrildi. Allahın həyat üçün təyin etdiyi hər şeyi onlar ölüm üçün tapdılar. Yəhudilərin Məsihi çarmıxa çəkməsində Yerusəlimin məhvi də ehtiva olunurdu. Qolqotada tökülən qan onları həm bu dünya, həm də gələcək dünya üçün fəlakətə batıran ağırlıq oldu. Allahın lütfünü rədd edənlərin üzərinə hökm düşəcəyi o böyük son gündə də belə olacaq. Onların büdrəmə qayasını olan Məsih o zaman onlara intiqam alan bir daş kimi görünəcək. Onun üzünün izzəti salehlər üçün həyat olduğu halda, pislər üçün yandırır-yaxan od olacaq. Rədd edilmiş məhəbbətə, xor görülmüş lütfə görə günahkar məhv ediləcəkdir.”

“Bir çox nümunələr və təkrar olunan xəbərdarlıqlarla İsa, Allahın Oğlunu rədd etməyin yəhudilər üçün hansı nəticə doğuracağını göstərdi. Bu sözlərlə O, hər dövrdə Onu Öz Xilaskarı kimi qəbul etməkdən imtina edənlərin hamısına müraciət edirdi. Hər bir xəbərdarlıq onlar üçündür. Təhqir edilmiş məbəd, itaətsiz oğul, yalançı bağbanlar, saymazyana davranan inşaatçılar — bütün bunların qarşılığı hər bir günahkarın təcrübəsində vardır. Əgər o, tövbə etməzsə, onların əvvəlcədən xəbər verdiyi aqibət onun da olacaqdır.” “Əsrlərin Arzusu”, 597–600.

Bunu növbəti məqalədə davam etdirəcəyik.